GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
e unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 59. *Duminecă în 29 Aprile (11 Maiŭ)* 1884.

Braşovŭ în 28 Aprile (10 Maiu).

Cu viuă bucuriă şi mulţumire amŭ cetitŭ scrisórea bravului preotŭ şi învĕţătorŭ din Intregalde, în care ne anunţă, că Muntenii noştri vorŭ sĕ serbeze cu deosebită solemnitate aniversarea memorabilei ḑile de 3 (15) Maiu 1848.

Frumósă şi nobilă hotărire!

Unŭ poporŭ, care nu-şĭ aduce aminte de ḑilele marĭ din trecutulŭ lui şi de bărbaţii, carĭ au luptatŭ pentru libertatea şi drepturile lui, nu merită sĕ fie respectatŭ de alte popóre, nu merită sĕ fie liberŭ. Cine sĕ respecteze pe celŭ ce însuşĭ nu pune preţŭ pe ceea ce a fostŭ şi este, şi cum va puté dobêndi vreodată libertate celŭ ce nu aspiră la ea şi nu se gândesce la cei ce au suferitŭ pentru a i-o câştigă?

Poporulŭ românŭ a trebuitŭ sĕ îndure multe vécurĭ sclăvia, dér nicĭ odată jugulŭ ei, de ar fi apĕsatŭ câtŭ de greu asupră-i, nu l'ar fi putută aduce la acea stare decăḑută, ca sĕ-şĭ uite de aceea ce a fostŭ odată în vechiulŭ sĕu pămêntŭ şi sĕ nu mai aibă dorinţe şi aspiraţiunĭ. Viuă a fostŭ intotdéuna consciinţa naţională în repturile Românilorŭ, dér foculŭ era ascunsŭ sub spuză şi a trebuitŭ să soséscă o ḑi ca cea dela 3 (15 Maiŭ) 1848, pentru ca lumea sĕ afle, că Românulŭ trăiesce şi că nu vrea sĕ renunţe la legea şi limba sa.

Da, Românulŭ trăiesce şi viuă şi neştirbită este consciinţa lui naţională. Muntenii nu vorŭ serbá singurĭ amintirea mĕreţei adunărĭ dela 1848. Toţĭ Românii bine simţitorĭ din Carpaţĭ până la Tisa vorŭ sĕrbătorĭ împreună cu ei, căcĭ ḑiua de 3 (15) Maiŭ 1848 a vestitŭ pentru toţĭ renascerea naţională.

Pentru întâia óră după vécurĭ de suferinţă şi-au datŭ mâna pe câmpulŭ libertăţii fiii naţiunei române din tóte unghiurile înaintea lui Dumneḑeu şi a ómenilorŭ, că vorŭ fi fraţĭ şi ca fraţĭ vorŭ stărui şi vorŭ lucrá împreună cu tóte mijlócele legiuite pentru redobêndirea libertăţii şi a egalei îndreptăţirĭ naţionale.

Ḑiua de 3 (15) Maiŭ trebue sĕ fie sfântă pentru tótă suflarea românéscă, fiindŭ că in acéstă ḑi fiii poporului în unire şi bună înţelegere au incheiatŭ între sine marele pactŭ alŭ solidarităţii naţionale şi au proclamatŭ adevĕrata frăţietate cu tóte popórele conlocuitóre.

Din acestŭ sacru isvorŭ sĕ se adape toţĭ cei ce voiescŭ sĕ védă patria şi popórele ei fericite, ear nu din băltáca infectată a umilirei naţionale!

Cronica evenemintelorŭ politice.

In camera magnaţilorŭ a urmatŭ desbaterea asupra legii industriale. Articolulŭ 122, care tratéză despere corporaţiunile industriale, a provocatŭ o discuţiune mai importantă. Comitele Zichy a propusŭ, ca meseriaşii sĕ fie siliţĭ a face parte din corporaţiunĭ. Acésta propunere a fostŭ respinsă cu 50 contra 30 voturĭ şi s'a primitŭ tecstulŭ în modulŭ, cum a fostŭ redactatŭ de camera deputaţilorŭ.

D. Somosich, membru alŭ camerei deputaţilorŭ, a interpelatŭ pe ministrulŭ lucrărilorŭ, publice în privinţa construirei liniei ferate Pesta-Strigonŭ. După rĕspunsulŭ d-lui Ministru Kemény, deputatulŭ Hermann a supusŭ d-lui Ministru de financie o petiţiune subscrisă de 550 locuitorĭ din Segedinŭ, carĭ cerŭ prelungirea terminului încă cu doi anĭ pentru plătirea sumelorŭ împrumutate dela statŭ.

*

Se crede, că în Reichstagulŭ din Berlinŭ atâtŭ Polonii câtŭ şi Alsaţianii vorŭ votá în contra prelungirei legii socialiştilorŭ. „Norddeutsche Allg. Ztg.“ combate amendamentulŭ d-lui Windthorot şi face nisce observaţiunĭ fórte sarcastice la adresa dênsului, care cere înlăturarea legei socialiştilorŭ.

Numita fóie atacă afară de acésta pe leaderulŭ centrului, d. Windthorst, şi pentru că a primitŭ din partea dómnelorŭ polonese o adresă de recunoscinţă din causă, că a susţinutŭ cu multă căldură propunerea relativă la admiterea limbei polonese în afacerile publice ale statului. Pentru acestŭ motivŭ, ḑiarulŭ citatŭ ḑice: „Inregistrămŭ acéstă faptă ca dovadă în favórea susţinerei tesei nóstre. Cine a sciutŭ sĕ câştige favórea dómnelorŭ polonese în acelŭ gradŭ ca d. Windthorst, acela de bună séma e înstrăinatŭ de inimile bărbaţilorŭ germanĭ.“

Scirile cele mai nouĕ telegrafice, ce ne sosescŭ din Berlinŭ, confirmă, că principele de Bismarck este hotărîtŭ de a disolva Reichstagulŭ, décă maioritatea nu va primi proiectulŭ privitorŭ la prelungirea legei socialiştilorŭ. Bismarck a adusŭ spre susţinerea proiectului sĕu nisce argumente, cărora nu li se póte denega importanţa faţă cu impreюrările reale ale lucrătorilorŭ germanĭ.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Berlin, 10 Mai. — Impĕratulŭ Germaniei a acordatŭ moştenitorului tronului Rusiei ordinulŭ „Vulturulŭ negru.“

In Reichstag urméză desbaterea în privinţa prelungirii legii socialiştilorŭ. Cancelarulŭ imperiului, principele de Bismarck, a declaratŭ în modŭ categoricŭ, că legile esecpţionale în contra socialiştilorŭ, numai atuncĭ vorŭ puté fi înlăturate, décă lucrătorilorŭ li se va oferí ocasiunea de-a puté muncí; décă în casurĭ de bólă vorŭ fi îngrijiţĭ; décă ajungêndŭ în neputinţă de-a puté muncí vorŭ fi întreţinuţĭ.

Pentru aducerea câtŭ mai curêndŭ a acestorŭ legĭ şi pentru luarea acestorŭ mĕsurĭ, pledéză principele de Bismarck cu multă stăruinţă în discursulŭ sĕu.

„Obstrucţiunile parlamentare, a ḑisŭ principele-cancelarŭ, împiedecă guvernulŭ în aceste ale séle străruinţe. Décă parlamentulŭ va respinge proiectulŭ, atuncĭ unŭ nou parlamentŭ va fi convocatŭ pentru discutarea lui.“

Reichstagulŭ a amânatŭ pe mâne continuarea desbaterilorŭ. Mâne sérá va fi la principele de Bismarck o serată, la care sunt învitaţĭ mai mulţĭ bărbaţĭ politicĭ.

Roma, 10 Mai. — Distinsulŭ poetŭ, Prati a încetatŭ erĭ din viaţă.

Bucuresci, 10 Mai. — In şedinţa de erĭ a Camerii deputaţilorŭ, d. deputatŭ Epurescu, a interpelatŭ déca guvernulă voesce a denunciá convenţiunea comercială cu Austro-Ungaria.

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Negrilescĭ 23 Aprile.

Marile sacrificii precum şi abnegaţiunea, cu carĭ conduceţĭ neobositŭ stindardulŭ intereselorŭ nóstre naţionale, pre lângă tóte dificultăţile, ba chiar şi loviturile din partea adversarilorŭ noştri, precum şi a unorŭ Românĭ desertaţĭ în castrele străine, naţiunea nóstră lovită de sórte nu vi le póte recompensá. Resplătéscă-vi-le bunulŭ Dumneḑĕu. Vĕ felicitămŭ din inimă cu toţii dorindu-vĕ succesŭ strălucitŭ şi vieţă îndelungată. Vĕ vomŭ urma totdéuna.

Constantinŭ Iuga, preotŭ.

Caransebeşŭ 8 Aprile.

Vĕ rogŭ sĕ primiţĭ în numele mai multorŭ Românĭ de aicĭ felicitările şi mulţămirile nóstre pentru noulŭ pasŭ ce l'a făcutŭ »Gazeta.«

Dr. Ioanŭ Paulŭ.

Lugoşŭ 2 Maiu.

»Cândŭ tótă lumea română vĕ aplaudéză pentru îmbucurătorulŭ pasŭ făcutŭ înainte pe calea ḑiaristicei nóstre ciscarpatine, concedeţi-mĭ, ca sĕ vinŭ, deşi póte celŭ din urmă, şi de pe malurile Timişului sĕ vĕ aducŭ felicitărĭ din multe inimĭ românescĭ.

Înainte cu Dumneḑĕu şi cu credinţa neînfrântă în sânţenia causei, pentru care luptaţĭ şi fiţĭ singurĭ de binecuvêntările unui întregŭ poporŭ!«

Unŭ june românŭ.

Mulţămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre dovedĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

Cronica ḑilei.

Astă séră nu se va representa la teatru „Trovatore,« din causa îmormêntării împĕrătesii Maria Anna. Piesa se va da Duminecă séra.

*

Din Blaşiŭ ni se scrie, că teologii de acolo ar fi fostŭ pedepsiţi, pentru că şi-aŭ manifestatŭ simţĕmintele de aderinţă la ḑilnica apariţiune a „Gazetei Transilvaniei.«

Lucrulŭ se pare de necreḑutŭ şi amŭ regretá din inimă, décă acéstă scire s'ar confirma.

*

„Srbski Narod« vorbesce despre o circulară a episcopului din Verşeţŭ, Kengyelacz, adresată preoţimei diecesei sale, în care o provócă, ca împreună cu credincioşii sĕi sĕ sprijinéscă pe candidaţii guvernamentalĭ.

*

Aflămŭ că d. Calenderu, preşedintele de administraţiune a căilorŭ ferate române, a trecutŭ cu trenulŭ de eri spre Viena. Ca delegaţĭ la conferinţa, ce se va ţiné acolo, guvernulŭ românŭ a trimisŭ pe d-nii Mănescu, şefulŭ serviciului comercialŭ din direcţia căilorŭ ferate, şi Kalmarŭ, şefŭ de birou din acelaşŭ serviciu. Sperămŭ că delegaţi vorŭ stărui în interesulŭ comerciului interiorŭ românŭ sĕ egaliseze tarifele locale cu cele directe.

*

D. Sturza, ministrulŭ de esterne alŭ Românieí, s'a întorsŭ din misiunea ce a avutŭ în streinătate.

*

Legea încontra comerciului ambulantŭ, ḑice »România,« s'a pusŭ în aplicare dela 17 Aprile. Cu tóte acestea, Jidovii nu încetéză a umbla pe furişŭ cu mărunţişuri.

*

»Naţiunea« scrie: se ḑice că direcţia generală a drumurilorŭ de ferŭ române a comandatŭ uniformele funcţiohariloŭ ei la o casă jidovéscă din Viena.«

Noi scimŭ positivŭ, că mai bine de doi ani aceea casă furniséză funcţionarilorŭ uniformele, întroducêndu-le în ţéră fără vamă.

*

In Spania s'a serbatŭ, ḑice »Românulŭ,« aniversarea insurecţiunei din Madridŭ contra armatei francese, comandată de Muratŭ în 1808. Intr'o proclamaţiune, ce a fostŭ afişată pe zidurile capitalei, primarulŭ Madridului amintesce acéstă dată naţională şi sfêrşesce cu cuvintele următóre:

»Sĕ învĕţămŭ pe copiiĭ noştri, vitejia strămoşilorŭ lorŭ; sĕ facemŭ însĕ acésta pentru a-le inspira iubirea de patriă, ér nu pentru a întreţine o ură ce n'are cuvêntŭ d'a esista între naţiunĭ, cari se stimă şi se respectă.«

*

D. K. Nyropŭ, profesorŭ de limbile romanice la Universitatea din Copenhaga, actualmente se află în Bucurescĭ, unde va rĕmâné mai multŭ timpŭ pentru a învĕţa limba şi obiceiurile poporului romăuŭ.

*

»Telegrafulŭ« află că'n Odessa comerciulŭ de grâne este într'o mare decadenţă. Comercianţii sunt îngrijaţĭ. Preţulŭ grânelorŭ a căḑutŭ până la 3 şi 2 ruble pe cetvertŭ (1 cetvertŭ are 209.902 litri.)

*

Guvernulŭ turcescŭ a întocmitŭ unŭ noŭ regulamentŭ pentru paşapórte, care ḑice, că supuşii sta-

telorŭ streine, amice și aliate Turciei, sunt datorĭ sĕ aibă la intrarea lorŭ în Turcia unŭ pasaportŭ în regulă. Acestŭ pasaportŭ trebue sĕ fie visatŭ de către unŭ representantŭ diplomaticŭ séu consularŭ alŭ Porții în streinătate. In casŭ cândŭ acésta misiune diplomatică orĭ consulară arŭ lipsi în țéra, de unde vine purtătorulŭ pasaportului, visa autorității, de care depinde elŭ, va fi considerată ca îndestulătóre. Décă însă purtătorulŭ întelnesce unŭ representantŭ diplomaticŭ séu consularŭ turcescŭ în cursulŭ călătoriei sale, elŭ e ținutŭ de a-șĭ visa pasaportulŭ de către dênsulŭ. Taxa visei e de 20 piastri (4 lei 44 bani.)

*

Emigrațiunea din Germania, dice »România liberă,« a luatŭ în luna Aprile mare întindere; în decursulŭ ei au părăsitŭ Germania 30.000 de ómenĭ, cu deosebire plugarĭ.

*

Seminariștii din Francia sunt supușĭ serviciului militarŭ de trei anĭ. Papa a declaratŭ, că va eși din atitudinea sa neutră de până acum fața cu republica francesă.

*

Veniturile Franciei din vinderea tutunului în anulŭ 1882 au ajunsŭ suma de 371 milióne francĭ.

*

Dómnele aristocrate francese s'au săturatŭ de preumblărĭ cu trăsura. Preumblarea pe josŭ e o modă acumŭ. Comitesa Potcka a făcutŭ drumulŭ dela Parisŭ la Versailles și îndĕrĕtŭ, fără trăsură. Ducesa d'Uzes s'a hotărâtŭ sĕ călĕtorescă pe josŭ până la Monaco.

Sinodulŭ Archidiecesanŭ.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Sibiiŭ, 21 Aprile.

V'amŭ promisŭ că voiu raporta câte ceva din desbaterile sinodului archidiecesanŭ. Credŭ că corespondența mea e bine-venită; și décă amŭ întârdiatŭ, causa a fostŭ că nu putemŭ fi unŭ simplu raportorŭ, fără a'mĭ da și eu părerile mele proprii asupra unorŭ cestiunĭ care nu putéu fi numai simplu înregistrate cum s'au petrecutŭ.

Se înțelege că trebue se începŭ cu deschiderea. care vĕ este cunoscutŭ că s'au făcutŭ cu ceremonia obicĭnuită.

Escelența Sa, P. SS. Archiepiscopŭ și Mitropolitŭ, Mironŭ Romanulŭ, a deschisŭ Sinodulŭ prin o cuvêntare care vĕ este cunoscută. In acea cuvêntare a arĕtatŭ în modŭ sublimŭ unŭ mare adevĕrŭ cândŭ, apelêndŭ la o conlucrare solidară pentru prosperarea sântei bisericĭ, a disŭ că »asupririle din partea străinilorŭ ne adună și ne întărescŭ; ér certele și împărecherile din sînulŭ nostru ne risipescŭ și ne consumă puterile.

Cele mai »grele fatalitățĭ ale bisericii au provenitŭ totdéuna din discordia nutrită între aceia, carĭ erau chemațĭ a propaga pacea și buna înțelegere. D-deu sĕ ferésca sfânta nóstră biserică de fatalitățile, în carĭ o-ar puté împinge lipsa de tactŭ séu chiar impietatea fiilorŭ sĕi.«

Sublime învĕțăturĭ și povețe! Numai câtŭ celŭ ce le pronunță ex cathedra în fața bisericii nu le practică în viața publică. Poporulŭ romanŭ dice: sĕ facĭ ce dice popa, dar sĕ nu facĭ ce face popa. Prea S. Sa, cu părere de rĕu trebue sĕ-o spunŭ, s'a pusŭ pe arena politică în fruntea acelorŭ fii pĕcătoșĭ ai națiunei române, carĭ vorŭ sĕ spargă solidaritatea, sĕ strice pacea și sĕ turbure buna înțelegere dintre Românĭĭ ardelenĭ și bănățenĭ. Altă morală în biserĭcă, altă morală în politică! Asta cu mintea mea cea simplă nu o pricepŭ. Ce e dreptŭ, unii susținŭ, că în politică nu esistă moralitate, ci numai calcule și interese. De ar fi numai cu politica așa! Dar din nenorocire sunt mulțĭ și de aceia carĭ au scosŭ morala și din practica bisericii, înlocuind'o cu mârșava poftă de câștigŭ, vêndêndŭ cele mai sfinte interese ale bisericii.

Fapte românescĭ și activitate neobosită cere națiunea română dela capii ei bisericescĭ, atâtŭ pe tĕrêmulŭ bisericescŭ, câtŭ și pe celŭ publicŭ-politicŭ. Cu cuvinte frumóse și cu frase bombastice nu se póte scăpa nicĭ națiunea nici biserica din fatalitățile cu care are sĕ lupte; căcĭ asemenea cuvinte sunt numai ca arama cea rĕsunătóre.

După aceste reflecțiunĭ, permitcți-mĭ a vĕ schița ací unele cestiunĭ mai însemnate din cele petrecute în ședințele sinodului. Constituindu-se biroulŭ definitivŭ și alegêndu-se diferitele comisiunĭ, presidiulŭ depune și înaintéză respectivelorŭ comisiunĭ următórele raporturĭ: 1) Raportulŭ consistoriului despre lucrările sale în cursulŭ anului trecutŭ. 2) Raportulŭ consistoriulni privitorŭ la admiterea teologilorŭ în seminarŭ. 3) Unŭ proiectŭ de regulamentŭ relativŭ la afacerile interne ale consistoriului. 4) Actulŭ despre fundațiunea reposatului Dimitrie Andronicŭ. 5) Propunerea consistoriului de a se acorda binemeritatului protopopŭ S. P. Moldovanŭ unŭ ajutorŭ anualŭ de 200 fl.

După aceia se presentară mai multe cererĭ de ajutóre dela diverse parochii precum și alte petițiunĭ care s'au înaintatŭ tóte la comisiunĭ ca sĕ le studieze și sĕ raporteze. Ar fi de doritŭ ca suplicanții sĕ afle mai multă mângăere în viitorŭ și consistoriulŭ, care, în cele mai multe casurĭ, este însărcinatŭ cu resolvarea lorŭ, sĕ nu le pue la dosarŭ.

Sinodulŭ archidiecesanŭ ar trebui sĕ procédă cu cea mai mare rigurositate, energie și imparțialitate atâtŭ fața cu membrii singuraticĭ ai bisericii, câtŭ și fața cu consistoriulŭ și cu celelalte organe inferióre bisericescĭ. Numai astfelŭ putemŭ avé o administrațiune regulată și folositóre.

Despre ședințele viitóre vĕ voiu raporta. S.

Adunarea alegĕtorilorŭ românĭ în Șomcuta-mare.

Protocolŭ

Luatŭ în Șomcuta-mare la 22 Aprile 1884 st. n. în conferința alegĕtorilorŭ românĭ din cerculŭ electoralŭ alŭ Șomcutei-marĭ, aderențĭ la programa sibiană din anulŭ 1881, fiindŭ de fața următorii: Teodorŭ Indre protopopulŭ Mireșului-mare, Andreiu Medanu, Nicolau Nilvanŭ, Vasiliu Indre, Vasiliu Dragoșŭ, Alesandru Popŭ — advocațĭ și proprietarĭ, — Vasiliu Popŭ și Ioanŭ Indre preoțĭ, — Ioanŭ Balintŭ, Vasiliu Popŭ, proprietarĭ, — Ioanŭ Chircu, Teodorŭ Blagă, Elia Popŭ, Ioanŭ Merlașŭ, Ioanŭ Marcușŭ, Stefanŭ Buie învĕțătorĭ, — Ioanŭ Miculŭ senatorŭ opidanŭ, Paulŭ Denuțŭ, Gavrișŭ Dragoșŭ, Vasiliu Bothu, Ioanŭ Bozo, Vasiliu Meciu, Ioanŭ Meciu a Samsonŭ, Ioanŭ Fotula, Vasiliu Buteanŭ, Vasiliu Urmenișanŭ, Ioanŭ Buteanŭ, George Popŭ, Costanŭ Balintŭ, Balintŭ Onuțiŭ, Marieșŭ Vasilică, Merciu Grigorŭ, Ioanŭ Denuțŭ, Michaiu Buda, Cotețŭ Grigorie, — proprietarĭ, Ioanŭ Selagianŭ, Simeonŭ Popŭ cantorĭ, Rusu Petre, Rusu Petre a Costanŭ, Derebanŭ Simionŭ, Borna Simionŭ, Teodorŭ Albu, Ioanŭ Selagianŭ a Diacului, Bozo Mitru, Popŭ Nuțiu, Avramŭ Teodorŭ — toțĭ economĭ, Paulŭ Dragoșiŭ suprefectulŭ cercului, din diregĕtorie Georgie Miculŭ primarulŭ opidului, și alții.

1. D-nulŭ advocatŭ Nicolau Nilvanŭ, arătândŭ scopulŭ acestei conferințe și esprimându-șĭ bucuria că, deși espedarea convocărilorŭ a fostŭ cam întârdiată din mai multe pedecĭ, totușĭ onorații alegĕtorĭ s'au presentatŭ în așa frumosŭ numĕrŭ — propune ca conferința sĕ se constitue alegêndu-șĭ unŭ președinte și unŭ notarŭ. De președinte recomandă pe M. On. D-nŭ Teodorŭ Indre, ér de notarŭ pe St. D-nŭ advocatŭ Alesandru Popŭ de Mireșulŭ-mare.

Adunarea cu unanimitate a primitŭ propunerea alegêndŭ ca președinte pe M. On. D-nŭ Teodorŭ Indre și de notarŭ pe D-nulŭ Alesandru Popŭ.

2. D-nulŭ președinte mulțămêndŭ adunărei pentru încrederea fața cu persóna sa, salută căldurosŭ conferința și invitândŭ alegĕtorii la o consultare seriósă și armoniosă, dechiară conferința de deschisă.

Domnulŭ Andreiu Medanu face propunerea, ca alegĕtorii întrunițĭ în conferință sĕ-șĭ pronunțe alipirea ca și în totdéuna către Inaltulŭ Tronŭ, iubirea către patriă, și deodată sĕ se declare resoluțĭ spre apĕrarea drepturilorŭ sale, spre care scopŭ sĕ se declare de solidarĭ cu alegĕtorii românĭ din întrega țeră aderințĭ ai programei naționale sibiene din anulŭ 1881 și pentru de a susține legătura cu alegĕtorii din întregulŭ comitatŭ și cu alegĕtorii din întrega țeră:

1. Sĕ se alégă unŭ subcomitetŭ de 3 membri pentru supraveghiarea mersului alegerilorŭ;

2. Sĕ se alégă 2 delegațĭ pentru representarea partidei naționale la adunarea generală, ce se va ține în Sibiu. Aceste propunerĭ s'au predatŭ prin D-nulŭ propunĕtorŭ și în scrisŭ. (Strigărĭ entusiastice din tóte părțile: „Se primesce! Sĕ trăiéscă!«)

In contra acestei propunerĭ, D-nulŭ advocatŭ Vasiliu Indre face propunerea, ca conferința sĕ priméscă programa dela Budapesta, desfășurată prin Dr. Gall et consortes în organulŭ de publicitate „Viitorul« care îndemnă la activitate și împăciuire, fiindŭ că numai pe acésta cale potŭ ajunge plângerile și nĕcazurile poporului nostru la Inaltulŭ Tronŭ și înaintea adunărei țĕrei, unde potŭ sĕ se asculte și vindece.

Acésta propunere din urmă respingându-se, se primesce cu unanimitate propunerea dintâia a Domnului Andreiu Medanŭ de cuprinsulŭ următorŭ:

»Alegĕtorii românĭ din cerculŭ de alegere alŭ Șomcutei-marĭ, adunațĭ astădĭ la conferință, esprimându-șĭ credința neclătită către Inaltulŭ Tronŭ și iubirea sa ferbinte către patriă, de care condușĭ îșĭ dau tótă silința de-a satisface datorințelorŭ sale cetățenescĭ, carĭ pe dĭ ce merge devinŭ totŭ mai îngreunătóre, așa încâtŭ unŭ murmurŭ de neîndestulire, ba o văerătură durerósă resună în tótă țera, între toțĭ locuitorii, fără diferință de naționalitate, și carĭ pentru locuitorii românĭ sunt cu aatâtŭ mai grele, că pe dênșii îi apasă și lupta pentru esistență, ca în statulŭ acesta sĕ pótă trăi ca Românĭ, — se declară deodată, că sunt resoluțĭ a-șĭ apĕrá drepturile sale cu o firmitate neobosită între marginile legilorŭ Patriei.

Spre scopulŭ acesta se declară de solidarĭ cu alegĕtorii românĭ din întréga țeră aderințĭ la programa națională sibiană din anulŭ 1881.

Pentru de a susține legătura între noi și de-o parte între alegĕtorii românĭ din întregulŭ comitatŭ alŭ nostru, de altă parte între alegĕtorii din întrega țeră:

1. Se alege unŭ subcomitetŭ de 3 membri în persónele domnilorŭ Andreiu Medanŭ, Nicolau Nilvanŭ și Alesandru Popŭ de Mireșulŭ-mare, ca sĕ supraveghieze mersulŭ alegerilorŭ și sĕ facă relațiunĭ fidele comitetului comitatensŭ, eventualmente comitetului centralŭ sibiianŭ permanentŭ.

2. Se alegŭ doi delegațĭ în persónele Domnilorŭ Andreiu Medanŭ și Alesandru Popŭ de Mireșulŭ-mare, cu însărcinare de a representá partida națională din acestŭ cercŭ la adunarea generală, ce se va ține în Sibiiu în causa alegerilorŭ.

3. Notarulŭ propune, ca sĕ se alégă o comisiune din 3 membrii pentru autenticarea protocolului.

Spre acestŭ scopŭ s'au alesŭ Domnii Teodorŭ Indre protopopŭ, Nicolau Nilvanŭ și Vasiliu Dragoșŭ advocațĭ.

Cu acestea protocolulŭ se încheiă și subscrie:

Teodorŭ Indre m. p. preș. — **Alesandru Popŭ** m. p. not.

S'a cetitŭ și autenticatŭ în Șomcuta-mare la 22 Aprile 1884.

Teodorŭ Indre m. p. — **Nicolau Nilvanŭ** m. p.

Vasiliu Dragoșŭ m. p.

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Despre Bogățenii noștri se vorbiau multe și mĕrunte. Se dicea, că au unŭ preotŭ harnicŭ și unŭ învĕțătorŭ cu minte. Totușĭ pentru mulțĭ erá o gâcitóre, adecă unŭ lucru greu de înțelesŭ, căcĭ unŭ preotŭ și unŭ învĕțătorŭ încă nu suntŭ în stare sĕ facă tóte, și apoi fie-care preotŭ de la sate și fie-care dăscălașŭ se credea totŭ așa de cu minte, décă nu și mai cu minte ca cei doi din Bogata. Lucrulŭ acesta dete multă bătaiă de capŭ. Țĕranii dimprejurŭ țineau una, că nu e lucru curatŭ. Ceva despre Alexandru se audise . . . Se audise, că sapă comorĭ și că învéță și pe alții din satŭ sĕ sape. Din pricina asta ómenii necăjau adesea pe cei din Bogata, că ei sapă comorĭ.

Și apoi, deu, erá și minune. Bogățenii aduceau la têrgŭ felŭ de felŭ de lucrurĭ și nu sciá de unde. Brânza lorŭ, pómele, inulŭ, cânepa și bucatele, tóte erau bune. Băeții vindeau prin cetate florile cele mai frumóse. Fagurĭ de miere, miere și cérĕ aveau mai cu prisosință de câtŭ tóte satele dimprejurŭ. Se sciá bine, că nu aveau cine scie ce ciredĭ însemnate de vite. Unele familii aveau cam câte douĕ vacĭ și douĕ capre. Cu tóte astea, ómenii sĕracĭ, cu o vacă aduceau la târgŭ câte o majă de brânză și boțurĭ marĭ de untŭ de celŭ mai bunŭ. Erá lucru neînțelesŭ, cum se póte face dela o vacă atâta brânză și atâta untŭ. Totŭ așa tómna. Cine avé soiurile cele mai bune de póme, merele și perele cele mai gustóse? Cei din Bogata. De unde a resăritŭ deodată schimbarea asta, numai în câțĭ-va anĭ?

Bogățenii, de multe orĭ, trebuiau sĕ rîdă singurĭ cândŭ satulŭ lorŭ se numiá în glumă satulŭ cu comorile.

Fiindŭ că Alexandru se pricepea la pomăritŭ orĭ unde scia în cetate unŭ soiŭ bunŭ de póme, se ducea și cerea crenguțe pentru altoiu, carea avé la îndemână tinerimea, care învĕțá dela elŭ altoirea, înocularea, și âmbla cu pomii întocmai ca nisce grădinarĭ iscusițĭ. Unelte aveau de totŭ felulŭ și acum în drépta și în stânga, în grădină și la câmpŭ, sătenii voiau sĕ aibă totŭ póme bune. Se altoiá de-a dragulŭ. Uniĭ îșĭ aduceau pomĭ sĕlbaticĭ ca sĕ-i altoéscă, nnii semênau sĕmênțe și întocmeau șcóle de pomĭ. Fie-care voia sĕ facă mai bine ca celălaltŭ, și fie-care vrea sĕ aibă lucrurĭ mai bune ca celălalaltŭ.

Acum vedeau orășenii, de unde vine, că cei din Bogata aveau totŭ de-auna póme mai frumóse și mai mai bune, din carĭ scoteau frumoșii banĭ în anĭ roditorĭ. Prin urmare lucru nu erá nicĭ de cum făcătură. Dér a nu avé ciredĭ marĭ de vacĭ și totușĭ a produce atâta brânză și untŭ . . . totŭ nu e lucru de tóte dilele.

Măiestria acésta o vĕduse și o învĕțase Alexandru într'unŭ satŭ óre unde, pe cândŭ fusese în rĕsboiu. Erá bucuriă de minune. La începutŭ nu voiau sătenii sĕ priméscă sfaturile lui Alexandru; mai târdiu însĕ i-se arĕtară forte recunoscĕtorĭ. Alexandru introduse lucrulŭ acesta în modulŭ următorŭ.

Se duse la cei din societate, carĭ aveau vacĭ și le dise: »Vedețĭ. voi avețĭ slabŭ câștigŭ dela vacile vóstre. Dela o singură vacă ar trebui sĕ scótețĭ pe anŭ celŭ puținŭ 50 până la 100 fiorinĭ. De voițĭ a face prinsóre (a vĕ rămășĭ) cu mine eu sunt gata. Mai câștigațĭ încă pe câțĭ-va, care au vacĭ. Cândŭ vorŭ fi vre-o patrudecĭ séu cincĭ-decĭ de vacĭ, atuncĭ o sĕ vĕ arĕtŭ ce este de făcutŭ.«

Găsindu-se numĕrulŭ trebuitorŭ de vacĭ, dise Alexandru: Ei, acum țineți-vĕ, lucrulŭ nostru va merge cum se cade. Elŭ cuuoscea unŭ baciŭ de trébă și harnicŭ, care erá meșterŭ la făcutŭ de brânză și untŭ. Acestuia îi făgădui o simbriă de douĕ sute de fiorinĭ pe anŭ.

Din aceștĭ banĭ ciobanulŭ erá datorŭ sĕ-șĭ cumpere și pânzăturile și trențele de spălatŭ de care avea lipsă la facerea brânzei și la ținerea curată a vaselorŭ și a mărfei. Vasele de fiertŭ și sarea le cumpĕrá Alexandru pe socotéla tovarășilorŭ, dintre carĭ se aleseră pe anulŭ ântâiŭ trei inșĭ, ca sĕ supravegheze.

In cârciuma de odinióră „la vulture« era loculŭ celŭ mai potrivitŭ psntru a face brânză. Aicĭ se aflá o pivniță bună și rece pentru lapte. Proprietarulŭ se învoi a dá casa de óre-ce dênsulŭ avea cincĭ vacĭ și voiá însușĭ sĕ vĕdă, ce câștigŭ póte se ésă. Mai trebuiá sĕ se cumpere lemne pe cheltuéla tuturorŭ. După acestea Alexandru hotărî o di, cândŭ toțĭ carĭ se țineau de noua brânzăriă, trebuiră sĕ-șĭ aducă laptele în vase câtŭ sĕ póte mai curate. Décă vasulŭ nu erá curatŭ, baciulŭ nu primia laptele. Asta erá lege care mai târdiu se făcŭ și mai aspră.

Ciobanulŭ mĕsurá laptele și însemná câtŭ a adusŭ

D'ale scólei.

Punemŭ în vederea cetitorilorŭ circulara d-lui protopopŭ Simeonŭ Popescu, în privinţa scólelorŭ poporale din protopopiatulŭ sĕu. Arŭ fi de totŭ folositorŭ, cândŭ s'ar publicá câte ceva şi despre resultatele, ce le-a avutŭ silinţele d-lui protopopŭ.

Écă circularulŭ de care vorbimŭ:

Nr. 421/1884.

Onoratelorŭ direcţiunĭ ale scólelorŭ gr. or. din protopresbiteratulŭ Sibiiului.

Voindŭ subsemnatulŭ de o parte a participa la tóte esamenile, ce se vorŭ ţine în acestŭ tractŭ la sfêrşitulŭ anului scol. curent, de alta a face, ca aceste esamene sĕ înfluinţeze în modŭ instructivŭ asupra învĕţătorilorŭ tractualĭ şi prin acésta sĕ contribue la înaintarea învĕţămêntului, — a aflatŭ de lipsă a aduce la cunoscinţa onoratelorŭ direcţiunĭ scolare, şi printrênsele a tuturorŭ învĕţătorilorŭ tractualĭ următórele:

1. Esamenele anuale se vorŭ face fără privire la ḑilele de duminecĭ şi sĕrbătorĭ, după unŭ programŭ, ce se va statorì ultoriorŭ.

2. Fie-care învĕţătorŭ este îndatoratŭ a participá la esamenele din celŭ puţinŭ două scóle învecinate.

3. La fie-care esamenŭ vorŭ participá câte doi învĕţătorĭ ca delegaţĭ din partea despărţemêntului I. (Sibiiu) alŭ Reuniunei învĕţătorescĭ, şi anume:

a) Iosifŭ A r o n ŭ şi Gregoriu S u c i u la scólele din Boiţă, Guşteriţă, Rîu-Sadului, Cornăţĕlŭ, Roşia;

b) Ambrosie T ă t a r ŭ şi Teodorŭ N e c ş a la scólele din Sadu, Tălmăcelŭ, Bungardŭ Poplaca, Turnişorŭ;

c) Comanŭ H a m b a ş a n ŭ şi Iónŭ M e r a la scólele din Mohu, Şelimbĕrŭ, Sibiiu, Slimnicŭ;

d) Nicolae T o d o r a n ŭ şi Simionŭ S ĕ c ă r e a la scólele din Cristianŭ, Şura-mare, Ocna, Rusciorĭ;

e) Iónŭ M a r i a n ŭ şi Isaiia H e n t e ş ŭ la scólele din Ruşĭ, Vurperŭ, Vĕsĕudŭ, Lómneşŭ;

f) Gregoriu S u c i u şi Iónŭ M e r a la scóla din Reşinarĭ.

La sfêrşitulŭ fie-cărui esameuŭ învĕţătorii participanţĭ, sub conducerea subsemnatului se vorŭ întruní în conferenţă didactică, în care îşĭ vorŭ face observările asupra resultatului obţinutŭ, constatândŭ defectele şi indicândŭ modulŭ de îndreptare. Ér după încheerea tuturorŭ esamenelorŭ învĕţătorii delegaţĭ vorŭ face rapórte în scrisŭ, în carĭ vorŭ espune în detailŭ cele esperiate, împreună cu eventualele propunerĭ pentru emendarea defectelorŭ. Aceste rapórte se vorŭ face în duplu: unŭ esemplarŭ se va înainta subsemnatului, altulŭ la presidiulŭ despărţĕmêntului.

4. Fie-care învĕţătorŭ este îndatoratŭ a notifica subsemnatului până la finea lunei cele 2 scóle învecinate la a cărorŭ esamene voiesce a participa.

5. Învĕţătorii participanţĭ nu vorŭ primì nicĭ diurne şi nicĭ pauşale de călĕtoriă. Comunele bisericescĭ vorŭ fi însĕ moralicesce îndatorate a se îngrijí, ca cu ocasiunea esamenului învĕţătorii participanţĭ sĕ fie proveḑuţĭ cu viptŭ. Spre acestŭ scopŭ comitetele parochiale potŭ votá o mică sumă din lada bisericei, pe care se-o asigneze epitropiilorŭ parochiale. Décă însĕ în vre-o parochiă averea bisericéscă-scolară n'ar fi în stare sĕ supórte aceste micĭ spese şi nicĭ s'ar afla vre-unŭ particularŭ, carele se spendese cele trebuinciόse pentru viptulŭ învĕţătorilorŭ: direcţinnea scolară respectivă are sĕ încunoscinţeze de timpuriu pe subsemnatulŭ spre a îngrijí însuşĭ.

6. Până la sfêrşitulŭ acestei lunĭ fie-care direcţiune scolară va notifica subsemnatului *a)* ḑiua în care s'au începutŭ prelecţiunile anului scolarŭ curentŭ, *b)* timpulŭ aproximativŭ cândŭ ar fi sĕ se ţină esamenulŭ.

După sosirea acestorŭ date se va restabilí definitivŭ programulŭ esamenelorŭ, carele se va comunica on. Direcţiunĭ scolare spre orientare.

Oficiulŭ protopresbiteralŭ gr. or. alŭ tractului Sibiiu
ca inspectoratŭ districtualŭ de scóle.

Sibiiu, 22 Aprile 1884.

Simeonŭ Popescu
protopresbiterŭ.

---

fie-care. De adusŭ aducea de obiceiŭ diminéţa şi sera. A aduce lapte dela vacĭ streine era opritŭ cu totului totŭ.

Totŭ laptele dintr'o ḑi ciobanulŭ îlŭ mestecá la olaltă şi pregătia din elŭ brânză şi untŭ. Zĕrulŭ îlŭ folosiau pentru îngrăşatulŭ rîmătorilorŭ.

Acum venia întrebarea, alŭ cui e untulŭ şi brânza din fie-care ḑi?

Tréba se regulà aşa: După ce vedea câtă brânză şi untŭ se póte scóte din totŭ laptele, se socotea câţĭ punţĭ vine pe fiesce-care din tovarăşĭ. Incepea apoi rêndulŭ celŭ eu lapte mai multŭ. Acesta luá totŭ ce se pregătia într'o ḑi, séu în mai multe ḑile după olaltă. După elŭ urmá alŭ doilea, alŭ treilea şi aşa mai departe. Astŭ modŭ fie-care trebuia sĕ aştepte până atuncĭ, până cândŭ aducea atâta lapte în câtŭ sĕ pótă avé dreptulŭ a luá singurŭ ce pregătia ciobanulŭ într'o ḑi.

Untulŭ îlŭ puté luá fie-care în ḑiua în care se pregătia, pentru că erá gata de totŭ. Brânza însĕ remâné în pivniţă până se întăriá şi se făcea cum se cade. In fie-care ḑi, acc'a cui îi venia rêndulŭ sĕ priméscă untulŭ şi brânza, erá datorŭ a dá ajutorŭ ciobanului, a-i aduce ştergare curate, pânzăturĭ şi alte, ce erau de lipsă.

La începutŭ nu le prea venia sătenilorŭ la socotélă. Fie-care gâdia că pierde. Cândŭ însĕ primia de odată o mulţime de untŭ şi de brânză, erá nespusŭ de veselŭ. Cam pe la sfêrşitulŭ anului sĕ calcuia venitulŭ anualŭ alŭ unei vacĭ la 100 fl., şi încă după subtragerea tuturorŭ cheltuelilorŭ. Frumósă dobêndă, nu e aşa?....

(Va urma).

D i v e r s e.

Unŭ mecenatŭ rusŭ. Corespondintele din Chişineu alŭ ḑiarului „T e l e g r a f u l ŭ« scrie că — Comitele Protasoff-Bachmetoff, unulŭ din aristocraţii ruşĭ din Basarabia, ne scrie corespondentulŭ nostru, e o persónă fórte originală. Comitele se îmbracă ţĕrănesce şi ocupă loculŭ profesorului ruralŭ din satulŭ Timoteevca.

Din averea s'a comitele a creatŭ 32 burse în universităţile ruse, tóte aceste burse însĕ sunt pentru studenţĭ în medicină şi sciinţele naturale.

Testamentulŭ unui misantropŭ. — Secţia II a tribunalului civilŭ de Sena va fi chemată peste puţinŭ timpŭ sĕ statueze asupra validităţii unui testamentŭ ciudatŭ. Doctorulŭ Vincentŭ L..., care nu-şĭ mai exercita profesiunea din anulŭ 1870, şi trăia retrasŭ la Saint-Mandé, a muritŭ la 2 Martie 1883 în vêrstă de şese-ḑecĭ şi optŭ anĭ. Elŭ este — se pare acela, care a inventatŭ inelele ḑise e l e c t r i c e contra migrenei şi a reumatismelorŭ. Doctorulŭ L..., în cei din urmă anĭ, nu eşea din casă de câtŭ o dată s'au de două orĭ pe lună. Étă după D é b a t s terminii testamentului, operă de înaltă misantropiă: „In optŭ Ianuarie, o miiă optŭ sute optŭ-ḑecĭ şi doi. Acesta este testamentulŭ meu. In momentulŭ cândŭ îlŭ redactezŭ, credŭ că potŭ sĕ afirmŭ, că sănĕtosŭ la corpŭ, dér nu potŭ sĕ jurŭ, décă sunt sănĕtosŭ la spiritŭ; lasŭ altora acéstă ridicolă pretenţiune. Am unŭ capitalŭ de 70,000 fr. Câte lacrimĭ, câte minciunĭ şi trădărĭ n'aş fi putută sĕ cumpĕrŭ cu acéstă sumă? Aceştĭ 70,000 fr. îmĭ venise în gândŭ sĕ-i lasŭ Asistenţii publice. Dér mi-am ḑisŭ: »la ce ar folosí?« „Adevĕraţii binefăcĕtorĭ ai omenirii sunt rĕsboiulŭ şi colera. Ş'apoi, amŭ o datoriă de recunoscinţă sĕ îndeplinescŭ faţă cu scumpa mea soţiă, Celestina Melania, care locuesce nu sciu unde... Ea mi-a făcutŭ cea mai mare plăcere ce-aş fi pututŭ sĕ aşteptŭ dela ea; aceea d'a mĕ fi părăsitŭ intr'o bună diminéţă fără a mai da semne de viaţă. In amintirea acestei fapte bune, o instituescŭ legatara mea universală. Orĭ şi cum, punŭ o condiţiune expresă: sĕ se mărite érăşĭ după trecerea terminului legalŭ. Cu chipulŭ acesta, sunt sigurŭ, că celŭ puţinŭ unŭ omŭ îmĭ va regreta mórtea. Semnatŭ: Dr. Vincet L..."

Moştenitorii direcţĭ ai doctorului au atacatŭ acestŭ testamentŭ, basându-se pe motivulŭ acesta, că d. Vincet L... era nebunŭ.

Studiu economicŭ-pedagogicŭ

de **Ioanŭ C. Panţu.**

IV. Trebue sĕ ne rupemŭ odată de trecutŭ, trebue sĕ ne învĕţămŭ odată pe poporulŭ nostru a fi economicŭ, căcĭ numai aşa se va îmbogăţí, căcĭ numai aşa va puté în viitorŭ sĕ plătéscă instructorĭ harnicĭ şi înţelepţĭ. Sĕ nu mai luămŭ lucrurile, cum nu trebuescŭ luate, sĕ nu ne mai plângemŭ de sărăciă, sĕ nu ne mai scusămŭ, că cu 100 fl. pe anŭ nu putemŭ ţiné unŭ învĕţătorŭ bunŭ, ci din contra sĕ luămŭ lucrurile de unde trebuescŭ luate, şi generaţia de astăḑi sĕ jertféscă totŭ, ca sĕ resară o generaţiă carea sĕ-şĭ pótă ţiné instructorĭ harnicĭ pentru a puté cresce pe alţii. Deocamdată trebue sĕ luminămŭ pe acei individĭ ai naţiei nóstre, carĭ vinŭ mai uşorŭ în atingere cu maioritatea poporului nostru, trebue ḑicŭ sĕ luminămŭ pe învĕţătorii şi pe preoţii noştri cu idei economice şi numai dupe aceea sĕ aşteptămŭ dela ei a propaga astfelŭ de idei. Décă ne uitămŭ în comune unde sunt popĭ şi învĕţătorĭ harnicĭ, carĭ şi-au câştigatŭ cunoscinţe pe cale privată, atuncĭ nu mai stămŭ de loculŭ locului la îndoială, că naţia nóstră ar progresá fórte repede. Numai aşa vomŭ puté transplânta la poporŭ ideea de cruţare, carea este puntea de trecere dela muncă la capitalŭ.

In pedagogiile nóstre pre lângă alte studii sĕ se predea şi economia naţională, ca astfelŭ elevii şi elevele, carĭ au mântuitŭ pedagogia sĕ se pótă singurĭ pregătí mai departe, şi sĕ pótă practicá aceea ce au învĕţatŭ. Cu deosebire cultura pomilorŭ şi a legumelorŭ sĕ se iea în modŭ practicŭ, astfelŭ, încâtŭ mergendŭ învĕţătorulŭ în vre-o comună, sĕ premergă cu esemplulŭ, căcĭ faptele sunt mai iute urmate decâtŭ vorbele.

Aci este loculŭ sĕ vorbimŭ ceva despre cassele de economii, întru câtŭ ne privesce pe noi Românii. Décă ne uitămŭ la viaţa şi la ocupaţiunile naţiei nóstre, îndată vomŭ vedé, că mai tóte împrejurările sunt împotrivă, de a se face ceva în acéstă privinţă, cu deosebire în timpulŭ de faţă. La sate nicĭ în comerciulŭ de tóte ḑilele nu veḑĭ pe Românĭ cumpĕrândŭ cu monedă, ci din contră în modŭ primitivŭ şi de totŭ păgubitorŭ, se face unŭ schimbŭ şi adecă vênḑĕtorulŭ dă marfă şi primesce dela ţĕranĭ totŭ marfă, fie bucate, fie ouĕ, fie găinĭ etc. Prin urmare cum putemŭ admite, că copiiĭ vorŭ puté da banĭ spre păstrare, décă nu posedŭ nicĭ părinţii! Cu totulŭ altfelŭ ar trebuí sĕ stea lucrulŭ cu elevii de prin oraşe. Dér nenorocire, noi nu posedemŭ o clasă de meseriaşĭ, ci de simpli muncitorĭ séu érăşĭ de plugarĭ şi în fine o clasă aşa numită de învĕţaţĭ. (Esceptiune facŭ oraşele României.) Invĕţaţii sunt puţinĭ la numerŭ, ér din contră maioritatea neinstruită nu i-ar puté sprijiní pe copiiĭ lorŭ la scólă pentru idea cruţării. — Cu tóte acestea cassele de economii în scólă s'ar puté întroduce de probă prin oraşe, pentru ca, pe basa unei esperienţe, sĕ putemŭ şi noi desbate mai seriosŭ acéstă cestiă de atâta importanţă, căcĭ fără a avé la mână resultate dobândite prin praxă, în zădarŭ vomŭ aduna pe învĕţătorii noştri în conferinţe*), spre a desbate unŭ lucru pe care nu-lŭ cunoscŭ.

Preste totŭ putemŭ ḑice, că noi stămŭ rĕu în privinţa economică şi decĭ sĕ nu ne mai măgulimŭ lăudându-ne reciprocŭ, nicĭ sĕ nu ne descriemŭ unii pre alţii cu frumóse frase, ci din contră sĕ ne spunemŭ adevĕrulŭ unulŭ altuia, sĕ fimŭ realĭ, căcĭ numai aşa putemŭ vedé rĕulŭ, şi-lŭ putemŭ îndreptá. Nu-i vorbă, statulŭ ar trebui sĕ dea mână de ajutorŭ acolo, unde poporulŭ se află înapoi, statulŭ ar trebuí sĕ conducă şi sĕ dea direcţiune în acésta privinţă, căcĭ ajutândŭ poporulŭ pe sine se ajută, căcĭ décă unŭ statŭ este compusŭ din individĭ economicĭ şi bogaţĭ, statulŭ însuşĭ este bogatŭ. Unde acestea nu se îndeplinescŭ, este greu a ajunge la la unŭ resultatŭ realŭ, cu atâtŭ mai greu este acésta într'unŭ statŭ, unde în locŭ sĕ fii ajutatŭ, eştĭ din contră împedecatŭ şi prigonitŭ. Trebue noi înşine sĕ ne punemŭ umĕrŭ la umĕrŭ şi sĕ cautămŭ a ajutá atâta, câtŭ suntemŭ în stare. Sĕ dămŭ idei economice poporului prin crescere sĕ-lŭ învaţămŭ sĕ muncéscă mai raţionalŭ, sĕ se aplice la meserii, sĕ se asocieze, cu unŭ cuvêntŭ sĕ ridicămŭ starea economică a lui.

Spre încheere repetezŭ aceea ce am accentuatŭ de mai multe-orĭ în acestŭ studiu, că adecă de cruţare póte fi numai atuncĭ vorba, cândŭ premerge munca, şi prin urmare totă năsuinţa celorŭ ce voescŭ a întroduce ideea de cruţare la unŭ poporŭ, trebue sĕ se îndrepteze asupra muncei lui, căcĭ prin acésta se desvóltă adevĕrata cruţare, carea produce capitalŭ. Intru câtŭ ne privesce pe noi românii, trebue ca generaţia de acum sĕ caute prin orĭce mijlóce a deprinde poporulŭ la o adevĕrată muncă, şi cu deosebire întru ceea ce privesce instrucţia, carea are să sdrobéscă multe din prejudiciile esistente, sĕ fie băgătorĭ de samă, ca sĕ i-o predea întrunŭ astfelŭ de chipŭ şi într'o aşa măsură ca sĕ-i fie de folosŭ.

Bibliografiă.

A ieşitŭ de sub tipar: **„Istoria bisericei române unite cu Roma"** dela începutulŭ crestinismului până în ḑilele nóstre, de Dr. A l e s a n d r u V. G r a m a, profesorŭ.

Cartea se află de vênḑare la autorulŭ în Blaşiŭ cu pretulŭ de 1 fl. 50 cr. v. a,

*

Aus allen Welttheilen, fóiă lunară ilustrată pentru cunoscerea ţĕrilorŭ şi poporelorŭ, Lipsca, depositulŭ F u c s (R. Reisland), conţine unŭ articolŭ: „Românii în Macedonia, Thracia, Thessalia, Epiru şi Grecia" de P. Broşteanu. Lŭ recomandămŭ Românilorŭ. Preţulŭ unui numĕrŭ 40 cr.

---

*) In România sunt deja întroduse cassele de păstrare şi banii adunaţĭ se depunŭ în cassieria judeţului. S'ar puté publicá din cândŭ în cândŭ din partea autorităţilorŭ de acolo date statistice şi observaţiunĭ asupra progresării acestei instituţiunĭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 9 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.55	Bonurĭ croato-slavone	100.25
Rentă de aurŭ 4%	92.40	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	89.15	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.60
Împrumutulŭ căilorŭ ferate ungare	141.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.40	Renta de hărtiă austriacă	81.10
		Renta de arg. austr.	81.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de aurŭ austr.	101.80
		Losurile din 1860	137.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.—	Acţiunile băncei austro-ungare	856.—
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	320.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25	Act. băncei de creditŭ austr.	310.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.–	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.72
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.–	Napoleon-d'orĭ	9.64½
Bonurĭ rurale transilvane	100.75	Mărcĭ 100 împ. germ.	59.45
		Londra 10 Livres sterlinge	121.50

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 10 Maiu st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.27	Vênd.	9.28
Argint românesc	»	9.20	»	9.23
Napoleon-d'orĭ	»	9.60	»	9.63
Lire turcescĭ	»	10.84	»	10.89
Imperialĭ	»	9.83	»	9.87
Galbenĭ	»	5.60	»	5.63
Scrisurile fonc. »Albina«	»	101.—	»	101.50
Discontulŭ »		7—10 % pe anŭ.		

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 9 Maiŭ st. n. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	94¼	vênd.	95
Renta rom. amort. (5%)	»	94½	„	95¾
» convert. (6%)	»	99½	»	100¾
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	32	»	34
Credit fonc. rural (7%)	»	104½	„	105
» „ „ (5%)	„	92½	„	93
» » urban (7%)	»	103½	„	104
» » „ (6%)	»	99½	»	100
» „ » (5%)	»	90.¼	»	90¾
Banca naţională a României	„	1426.	„	1435
Ac. de asig. Dacia-Rom.	„	368.½	„	370
« » » Naţională	„	232.½	»	—
Aurŭ	„	3.50%	„	3.40
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.09.	„	2.10

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroșilorŭ și patrioticilorŭ comercianțĭ din Brașovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeșteptării naționale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă și cu căldură a îmbrățișatŭ acestŭ ḑiarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ și grupatu-s'au cu toțiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ și lucrat'au cu însuflețire și bărbătéscă statornicia pentru înălțarea românismului.

Grea și amară era lupta. Tendințele de a desnaționalisá pe Românĭ își ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ să se învețe și unguresce și ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită și sĕ funcționeze numai astfelŭ de preoțĭ, predicatorĭ și vicarĭ, carĭ sciu unguresce.“**

Apĕratu-s'aŭ cu bărbățiă Românii dintre Tisa și Carpațĭ în contra acestorŭ uneltirĭ dușmane și sosit'a după nópte și vijeliă și o ḑi cu sóre, dar numai o ḑi, căcĭ în cealaltă diminéță se iviră érăși nuorĭ furtunoșĭ pe ceriŭ. Róta sorții aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria și perseveranța Românului.

Cu tóte uneltirile și prigonirile însĕ **„Gazeta Transilvaniei“** își ridică fruntea și unindŭ sufletesce pe toțĭ Românii luptă necurmatŭ și fără pregetŭ pentru drepturile și libertățile opinciĭ românescĭ.

Adversarii noștri neperḑênd din vedere acéstă luptă și prețuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre și-au îndoitŭ puterile, și, acum după 50 de anĭ, și-aŭ perfecționatŭ și rafinatŭ mijlócele pentru sugrumarea și stingerea nóstră. Prin urmare, și noi cei de astăḑĭ, credincioșĭ școlarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, și sĕ ne îndoimŭ puterile de apĕrare.

Adversarilorŭ noștri, avêndŭ ei puterea țĕrii în mână, le-a fostŭ pré ușorŭ de a ne lovi în tóte interesele politice, comerciale și economice, și acum atăcându-ne în școlă ca și în biserică, în limbă ca și în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ**, cu care toțĭ Româniĭ datorĭ sunt de a strigă în lumea largă și de a cere dreptate și libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa și Carpațĭ.

Ast-felŭ împinșĭ de dorulŭ de a ne folosi ḑilnicŭ și cu energiă de acestŭ pacĭnicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susținé în ḑilnica nóstră luptă națională și în firma nóstră speranță de a fi încuragiațĭ, deschidemŭ abonamentŭ la ḑiarulŭ nostru cuotidianŭ

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ,** tot asemenea și astăḑĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ**, ce apare dincóce de Carpațĭ.

Suntemŭ sigurĭ, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ ḑiarŭ și de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa și Carpațĭ a sciutŭ chiar și în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ție susŭ stindardulŭ naționalitățiĭ române.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eșí în tóte ḑilele, afară de Dumenicĭ, și serbătorĭ, și pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar și în séraca colibă a țĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ ḑiarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.,** pe 6 lunĭ **6 fl.,** pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei,** pe 6 lunĭ **18 lei,** pe 3 lunĭ **9 lei.** Domniĭ abonațĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugațĭ a ne trămite diferența. Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACȚIUNEA.

Tipografia Alexi Brașovŭ.